

Yttrande över remiss - Hälso- och sjukvård i det civila försvaret SOU 2020:23

Region Sörmland har erbjudits att yttra sig över rubricerad remiss och tillstyrker förslagen i delbetänkandet av utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap. Regionen förordar tydliggöranden angående de kostnader som presenteras och som regionen menar är för lågt räknade. Det är Region Sörmlands mening att ytterligare statlig finansiering till regionerna är nödvändigt för att åstadkomma en robust uppbyggnad av det civila försvaret för hälso- och sjukvården vilket tydligt har påvisats under Covid-19-pandemin. I de förslag som utredningen lagt fram om kunskapshöjande insatser till allmänheten är det viktigt att berörda myndigheter samverkar med kommuner och regioner i utformningen av kommunikation för att få bästa möjliga effekt.

3.1.2 Ett tydligt och sammanhängande planeringssystem

Region Sörmland delar utredningens uppfattning att totalförsvarsplaneringen bör utföras enligt ett sammanhängande system med tydliga mål för alla verksamheter. De statliga ersättningarna för civilt försvar som idag regleras i två separata överenskommelser med regionerna bör sammanföras till en samlad flerårig överenskommelse med långsiktiga förutsättningar. För att regionerna ska kunna utföra en uppbyggnad av det civila försvaret, samt uppfylla kraven i Lagen om extraordinära händelser (LEH), behöver ekonomiska medel tillskjutas för både civilt försvar och arbetet med krisberedskap. Region Sörmland bedömer att den ekonomiska beräkningen som ligger till grund för delbetänkandet är lågt. Regionen ser vidare att det är viktigt att de mål som ska genomföras är långsiktiga då processerna för uppbyggande av det civila försvaret tar tid.

3.1.4 Kommunernas och regionernas förmåga att hantera säkerhetsklassad information behöver säkerställas

Arbetet med säkerhetsskydd och signalskydd är krävande administrativt och personellt. Om arbete ska kunna genomföras krävs det att medel avsätts för detta. Det finns stora svårigheter hur dessa frågor ska hanteras av regionerna och stöd såsom vägledningar med mera behöver finnas som är kopplat till hälso- och sjukvården.

3.1.6 Vissa grunder för kommunernas och regionernas beredskapsplanering

Region Sörmland instämmer med utredningen att arbetet med *Risk- och sårbarhetsanalyser* (RSA) som i dagsläget ska bedrivas enligt LEH är underfinansierat. Arbetet kräver stora insatser personellt vilket nästan inte alls ersätts idag. RSA-arbetet är i behov av finansiering och det viktigaste arbetet är att arbeta med åtgärder kopplat till att få igång programmet *Sjukvårdens säkerhet i kris och krig* (SSIK).

4.4 Mål för hälso- och sjukvården vid kris och krig

Region Sörmland anser det mycket angeläget att slå fast den målsättning för den civila hälso- och sjukvården i kris och krig som föreslås och att den prioriteringsplattform som fastslagits av riksdagen kan gälla även i krig.

5.1 Totalförsvarets sjukvård

Region Sörmland bedömer att det är mycket viktigt att tandvård finns med i planeringen då de har en viktig roll vid höjd beredskap eller krig. Detta blev tydligt under Covid-19-pandemin då både material och personella resurser efterfrågades för att kunna vara till hjälp inom hälso- och sjukvården. Även under den så kallade varuförsörjningskrisen hösten 2019 synliggjordes vikten av tandvårdens tillgång till sjukvårdsmateriel samt fördelning av material mellan tandvården och hälso- och sjukvården.

5.2.2 Regionernas krigsorganisationer behöver omfatta hela vårdkedjan

Utredningen pekar på vikten av samverkan mellan kommuner och regioner för att bygga en bra krigsorganisationen och Region Sörmland ser positivt på förslaget och kan nu under Covid-19-pandemin bekräfta vikten av detta för att få en bra och säker vård. Även inom regionen måste hela vårdkedjan ingå i krigsorganisationen för exempelvis rätt omhändertagande av patienter, omfördelning av resurser med mera. Detta bör tas hänsyn till i finansieringen av arbetet med att bygga krigsorganisationen.

5.5.5 Programmet Sjukvårdens säkerhet i kris och krig

Utredningen gör bedömningen att SSIK bör återinföras. Det bör i ett första läge omfatta sjukhus, men längre fram kunna utökas till att även omfatta vårdcentraler och andra relevanta sjukvårds- och omsorgsinrättningar.

Återinförandet SSIK, som har omfattat statligt finansiellt stöd och vägledning och rådgivning till regionerna, är en förutsättning för att bygga en robust infrastruktur inom hälso- och sjukvården och då inte bara inom sjukhusen utan även vårdcentraler.

Det är viktigt att detta kommer igång snabbt då insatser behöver göras i nuläget för att stärka robustheten och det RSA arbetet som ligger till grund för detta arbete.

6.3 Samordning av sjuktransporter och 6.4 Förstärkningsresurs för sekundärtransporter i kris och krig

Som utredningen bedömer behöver det skapas en tydlig samordningsfunktion för civila och militära sjuktransporter och en modell behöver tas fram. Region Sörmland håller med om att Socialstyrelsen bör få rollen att samordna det tillsammans med Forsvarsmakten.

Under Covid-19-pandemin var det under en lång tid stora svårigheter med transporter och samordning, ingen ägde frågan och det var tidskrävande att skapa detta på nationell nivå. För regionens del kom inte samordningsfunktionen igång förrän regionens behov att få hjälp med IVA-platser och transporter redan hade passerat. Regionen fick lösa det själv med hjälp av andra regioner. Regionen förordar ett tydligt mandat och uppdrag för en samordningsfunktion.

7.2.5 Förutsättningar för personalförsörjning till civilt försvar behöver klargöras

Region Sörmland ställer sig bakom utredningens bedömning att förutsättningarna för personalförsörjningen till civilt försvar behöver klargöras, det vill säga vilka resurser som behövs för att bedriva den hälso- och sjukvård som ska bedrivas kopplat mot resurser hos Forsvarsmakten samt beaktande de personella resurser som finns hos privata aktörer. Mycket av vården i dag bedrivs av privata aktörer vilka det råder stor oklarhet om hur dessa resurser kan användas. Det är även viktigt att tänka in hela vårdkedjan för olika patientgrupper då det oftast nämns endast traumavård när civilt försvar diskuteras.

8 Förnödenhetsförsörjning

Det är mycket svårt att ta ställning till de framtagna kostnadsförslagen i utredning gällande omsättningslager för sjukvårdsmaterial samt läkemedel. Region Sörmland ser att det är stora kostnader att bygga upp omsättningslager i egen regi inte minst med erfarenheter dels utifrån problemen under hösten med leveranser via varuförsörjningen och Apotekstjänst men också under Covid-19-pandemin då det behövdes ett mycket större omsättningslager än de 14 dagarna som regionen redan hade. Stora dyra inköp har fått genomföras under Covid-19-pandemin då det inte har funnits några lager inom Sverige och den inhemska produktionen inte har varit tillräckligt vare sig på läkemedelssidan eller gällande sjukvårdsmaterial

Utredningen bedömer liksom Region Sörmland att det finns vinster med att på nationell nivå samordna vissa strategiska försörjningsrelaterade frågor i stället för att aktörer i olika sektorer i samhället skapar separata lösningar för detta. Region Sörmland delar utredningens uppfattning att regeringen bör överväga om det finns grund för att upprätta en sammanhållande funktion för samhällets försörjningsberedskap. Våra synpunkter grundar sig på de problem som uppstod under covid-19-pandemin både gällande läkemedel, medicin- tekniska produkter samt annan sjukvårdsmateriel. Arbetet med att ta fram en förteckning bör ske i samverkan med andra myndigheter och regioner som utredningen beskriver.

Regionen anser att det är viktiga att klargöra vad som ska lagerhållas på lokal nivå samt under hur lång tid förbrukningsmaterial ska lagerhållas samt vad som ska lagerhållas på nationell nivå. Regionen ställer sig även bakom förslaget att se över nordisk tillverkningsberedskap eller nationell tillverkningsberedskap. Detta blev tydligt under Covid-19-pandemin när det uppstod stora problem vid import av medicin-teknisk utrustning, läkemedel och annan sjukvårdsmateriel. Regionerna påbörjade egna produktionslinor tillsammans med olika företag samt i egen regi.

9 Utbildning och övning

Region Sörmland stödjer förslaget att Socialstyrelsen i samarbete med företrädare för kommunerna, regionerna, Försvarsmakten, Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och andra relevanta aktörer i krisberedskapssystemet, snarast tar fram nationella utbildnings- och övningsplan för katastrofmedicinsk beredskap och civilt försvar.

Socialstyrelsen bör vara sammanhållande vad avser regioners deltagande inom området hälso- och sjukvård i nationella kris- och

totalförsvarsövningar. Det behövs stöd i form av vägledning och utbildnings- och övningsmaterial från ansvariga myndigheter till regioner.

För att kunna bedriva övningar och utbildningar både inom regionen men också i samverkan med andra myndigheter behöver ekonomiska medel avsättas för detta för att göra det möjligt att delta. Nationella utbildningar som föreslås i utredningen behöver tillskapas då de saknas idag. Det saknas samsyn samt utbildningar gällande CBRN -händelse (internationella förkortningen för Chemical, Biological, Radiological, Nuclear and Explosive) vilket riskerar att varje region skapar sina utbildningar som leder till svårigheter att samverka vid en större händelse. Det behöver även ensas i termer och begrepp gällande stabsarbete, vilket annars försvårar att hjälpa varandra i stabsarbetet vid långvariga händelser som exempelvis vid Covid-19 pandemin.

Övriga synpunkter från sjukvårdens Larmcentral

Sjukvårdens Larmcentral ser positivt på de ingående delarna som berörs i delbetänkandet. Det är områden som alla är av relevans för att nå en ökad förmåga inom det civila försvaret. Larmcentralen ser positivt på att utredaren påtalar att det är nödvändigt att bevakningsansvariga myndigheter samverkar med regionerna. Balansen mellan ekonomiska medel för utredning och planering i relation till exempelvis anskaffning behöver troligen justeras. Huvuddelen av kostnaderna kommer att falla ut på åtgärder som vidtas.

REGION SÖRMLAND

Monica Johansson (S)
Regionstyrelsens ordförande

Jan Grönlund
Regiondirektör